

Artur Stachura

Sprawozdanie z VII Tatrzańskiego Seminarium Naukowego, zatytułowanego "Edukacja Jutra"

Nauczyciel i Szkoła 1-2 (10-11), 229-233

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Artur Stachura

Sprawozdanie z VII Tatrzańskiego Seminarium Naukowego, zatytułowanego „Edukacja Jutra”

W dniach 13–15 czerwca b.r. odbyło się VII Tatrzańskie Seminarium Naukowe „Edukacja Jutra”.

Organizatorami Seminarium były uczelnie:

- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
  - Uniwersytet Śląski — Filia w Cieszynie,
  - Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Mysłowicach,
- a także Agencja Promocji Nauki i Kultury „Menos” s.c. w Częstochowie.

Konferencja odbyła się w Hotelu Górskim PTTK Kalatówki, na malowniczej Polanie Kalackiej u podnóża Giewontu, na wysokości 1198 m n.p.m. Miejsce to dzięki swojej scenerii i odosobnieniu (konieczne piesze dojście z Kuźnic — ok. 30 min. drogi) sprzyjało owocnym dyskusjom i nawiązywaniu kontaktów pomiędzy uczestnikami.

W Seminarium wzięło udział ponad 50 osób, głównie pracowników naukowych z ośrodków akademickich z całej Polski: Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Uniwersytetu Szczecińskiego, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i jego filii w Cieszynie, Uniwersytetu im. M. Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu w Białymstoku; z Bałtyckiej Wyższej Szkoły Humanistycznej w Koszalinie, Politechniki Koszalińskiej, Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Akademii Pedagogicznej w Krakowie; z Wyższych Szkół Pedagogicznych — w Częstochowie, Kielcach oraz Rzeszowie. Uczestnikami Seminarium byli także pracownicy innych instytucji związanych z edukacją.

Tematyka Seminarium obejmowała rozległy zakres zagadnień związanych ze zmianami paradygmatu edukacji w na początku nowego stulecia.

Obrady na Seminarium odbywały się w dwu sesjach plenarnych, rozpoczynając seminarium i je kończąc, oraz ośmiu sesjach sekcyjnych.

Seminarium otworzył przewodniczący Komitetu Naukowego Seminarium — prof. zw. dr hab. Kazimierz Denek. Rozpoczął swoje wystąpienie poetyckim nawiązaniem do historii i przyrody miejsca w Tatrach, w którym przebiegała tego-roczna konferencja. Następnie nakreślił ramy tematyczne seminarium, przedsta-

wiając „mapę” zagadnień, wokół których zostanie skupiona uwaga podczas obrad. Podkreślił znaczenie poszczególnych składników systemu edukacji dla kształtowania społeczeństwa przyszłości. W swoim referacie, rozpoczynającym obrady plenarne, prof. zw. dr hab. Kazimierz Denek przedstawił perspektywy zmian w systemie edukacyjnym na tle dokonujących się przemian cywilizacyjnych, a w szczególności — w odniesieniu do powstającej „cywilizacji informacyjnej”. Wskazał edukacyjne implikacje przemian kulturowych, źródła i kierunki zmian systemu kształcenia, zwłaszcza w zakresie teleologii edukacji. Następnie omówione zostały strategie wprowadzania reform i oceniając jakość kształcenia. Autor podkreślił rolę nauczycieli w realizacji reformy i konieczność doskonalenia metodologii nauk o edukacji.

Prof. zw. dr hab. Zygmunt M. Zimny w referacie *Kształcenie wychowujące w „edukacji jutra”* wskazał na szczególnie ważną w dobie wychowania wielokulturowego uniwersalność celów kształcenia wychowującego pochodzących z judaizmu i sformułowanych w dwu przykazaniach miłości: Boga i bliźniego, uszczegółowionych w dekalogu. Konstruowanie programów kształcenia jest możliwe po systemowej eksplikacji miłości, jej podmiotów i przedmiotów w określonych sytuacjach i środowiskach społecznych.

Wystąpienie prof. zw. dra hab. Wojciecha Kojsa, pt. *Rzeczywiste i możliwe światy w treściach kształcenia*, dotyczyło możliwości ukazania innych niż dotychczas aspektów organizacji treści kształcenia oraz wskazania wynikających z tego konsekwencji. Odwołując się do logiki modalnej, autor nakreśla sposób rozumienia tytułu wystąpienia, by w końcu nakreślić wyzwanie dla edukacji, jakim jest kształtowanie nowego sposobu patrzenia na świat materialny i społeczny, jako na proces nieustannego stawania się, a nie tylko — jak dotąd — jako na uporządkowaną strukturę rządzoną określonymi prawami

Prof. dr hab. Stanisław Palka w referacie pt. *Dydaktyczne kreowanie edukacji jutra* pokazał perspektywy kreatywnego oddziaływania dydaktyki ogólnej na sferę praktyki edukacyjnej. Postulował m.in. wzbogacenie dydaktyki o zagadnienia wychowania intelektualnego i przekazywania wartości. Zwrócił uwagę na potrzebę odniesienia do dorobku przeszłości i wspierania przez dydaktyków praktycznej działalności edukacyjnej. Wyraził nadzieję, że dydaktyka ogólna stanie się wiodącą dyscypliną wśród nauk humanistycznych.

Prof. zw. dr hab. Andrzej St. Barczak w referacie *Kształcenie menedżera — przekazywanie wiedzy czy kształtowanie umiejętności* mówił o ekonomicznych uwarunkowaniach procesu kształcenia oraz o potrzebie edukowania menedżerów przygotowanych do efektywnego działania w nowoczesnym społeczeństwie.

Wystąpienie prof. zw. dra hab. Andrzeja Radziejewicza-Winnickiego dotyczyło psychospołecznych determinantów nowego ładu społeczno-ekonomicznego u pro-

gu XXI wieku. Autor przedstawił w nim prognozę rozwoju infrastruktury społecznej, wyznaczającej kształt przyszłej edukacji.

Prof. zw. dr hab. Józef Kuźma przedstawił w swoim wystąpieniu wizję „nauczyciela szkoły przyszłości” oraz przeszłej szkoły. Referat zawierał teoretyczne studium cywilizacyjnych oddziaływań i czynników zmian w wychowaniu oraz wizerunek przyszłego nauczyciela nakreślony na podstawie badań diagnostycznych. Autor podkreślił znaczenie wielostronnego kształcenia nauczyciela, a zwłaszcza jego kompetencji społecznych.

Tematyka następujących po sesji plenarnej obrad w sekcjach dotyczyła rozmaitych aspektów problematyki edukacyjnej. Na temat kształcenia i pracy nauczycieli we współczesnej szkole mówili, kontynuując problematykę poruszoną przez prof. Kuźmę: prof. dr hab. Kazimierz Wenta (o „samouctwie informatycznym” nauczycieli akademickich), prof. dr hab. Wiesław Ambrozik (o zagrożeniach edukacyjnych w środowisku nauczycieli), dr Janina Świrko-Pilipczuk (o przygotowaniu nauczycieli do realizacji założeń reformy), dr Marzenna Magda, dr Alina Górniok-Naglik.

O potrzebie edukacji informatycznej i jej obecnym stanie, jak też o możliwościach wykorzystania techniki w procesie kształcenia traktowały wystąpienia: prof. dra hab. Jerzego Stochmiałka, który mówił o wykorzystaniu komputerów w szkole w opinii nauczycieli i uczniów, prof. dra hab. Waldemara Furmanka, postulującego przebudowę i humanizację edukacji ogólnotechnicznej, dr hab. Marii Kozielskiej oraz dra Antoniego Zająca.

Problematyka wdrażania do życia w nowoczesnym społeczeństwie, związana między innymi z kształceniem wielostronnym i zróżnicowanym przewijała się w wielu wystąpieniach. Zagadnienie to poruszył prof. zw. dr hab. Jerzy Niemiec, prezentując rolę edukacji narracyjnej w kształceniu zróżnicowanym, prof. dr hab. Franciszek Bereźnicki, który przedstawił wyniki badań nad rozwiązywaniem problemów przez uczniów w nauczaniu zintegrowanym; prof. dr hab. Eugeniusz Kamęduła pokazał, jak przebiega realizacja założeń kształcenia blokowego podczas wdrażania reformy oświaty; dr Irena Stańczak podkreśliła znaczenie edukacji zintegrowanej; wypowiadali się także: dr Andrzej Ćwikliński, dr Artur Stachura, mgr Agnieszka Kozerska, mgr Małgorzata Pawłowska.

Ocenianie i kontrolowanie efektów kształcenia było tematem wystąpień prof. dra hab. Ignacego Kuźniaka oraz prof. dra hab. Jana Grzesiaka, eksponujących znaczenie oceny opisowej i omawiających sposoby jej konstruowania; dr Marek Bogdański mówił natomiast o strukturze informacyjnej uczniowskich zadań. Dr Urszula Morszczyńska przedstawiła schematy oceniania w świetle wartości, dr Ewa Szadzińska uwagę swoją skoncentrowała na umiejętnościach, mgr Ewa

Kochanowska na poprawności pytań, a dr Tomasz Zimny przedstawił koncepcję testu dydaktycznego jako regulatora procesu kształcenia.

Społeczne uwarunkowania edukacji oraz zagrożenia związane z zmianami cywilizacyjnymi rozważali między innymi prof. dr hab. Kazimierz Przyszczykowski, prof. dr hab. Wanda Woronowicz, dr hab. Adam Rosół, dr Aniela Deja-Wąsik, dr Marek Rembierz, dr Teresa Wilk.

Inne aspekty edukacji, głównie dotyczące zwiększania efektywności procesu kształcenia, podnosili w swoich referatach: prof. dr hab. Eugeniusz Piotrowski (szanse ucznia zdolnego w dobie reformy), prof. dr hab. Anna Karpińska, prof. dr hab. Tadeusz Koszczyc i dr Marek Lewandowski (wyniki badań ankietowych dotyczących wychowania fizycznego w szkole po wprowadzeniu reformy), dr Elżbieta Jaroni, dr Marek Bogdański, dr Jan Adam Malinowski, dr Dorota Ciecchanowska, mgr Danuta Hyżak, mgr Ewa Czaja, mgr Izabela Krasiejko, mgr Beata Łukasik.

Warto zaznaczyć, że na seminarium można było wyróżnić zasadniczo trzy typy wystąpień. Pierwszy z nich to analiza i prognoza stanu polskiej edukacji, całościowa bądź aspektowa, i wskazywanie na braki, zagrożenia etc. Drugi to prezentacja wyników badań empirycznych i wynikających z nich wniosków dla rzeczywistości edukacyjnej. Trzeci to propozycje teoretycznych rozwiązań oraz sposobów ich wdrożenia do praktyki edukacyjnej. Oczywiście niektóre wystąpienia łączyły walory nie tylko jednego wyróżnionego przeze mnie typu.

Zwieńczeniem seminarium była sesja plenarna, na której wystąpiła prof. dr hab. Kazimiera Paćławska, nakreślając zadania związane z kształceniem nauczycieli w kontekście reformy systemu edukacji oraz prof. zw. dr hab. Józef Półturzycki, który najpierw ogólnie, a następnie szczegółowo przedstawił zagrożenia i obawy związane z reformą polskiego systemu edukacji, potrzeby tegoż systemu i możliwe konsekwencje wynikające z ich nieuwzględniania.

Całość obrad Seminarium podsumowała prof. dr hab. Wanda Woronowicz, wyrażając przekonanie, że dydaktyka w Polsce dąży we właściwym kierunku, stawiając za cel ukształtowanie człowieka gotowego do samodzielnego i twórczego życia w nowoczesnym społeczeństwie. Zwróciła także uwagę na konieczność przełożenia teoretycznych dokonań dydaktyki na praktyczne działania w placówkach edukacyjnych.

Specyfiką tatrzańskich spotkań są dyskusje i rozmowy prowadzone podczas włączonych w program konferencji wycieczek na szlakach turystycznych. Także i tym razem, pomimo kilkukrotnych opadów deszczu i gradu, uczestnicy mieli możliwość obcowania z pięknem Tatr Zachodnich.

We wtorek część uczestników odbyła spacer na Halę Kondratową, a część odwiedziła położone poniżej hotelu klasztory albertynek i albertynów. Pierwszy dzień seminarium zakończył się ogniskiem przy dźwiękach góralskiej kapeli.

We środę gwałtowny i długotrwały opad deszczu uniemożliwił spacer; ten dzień uczestnicy spędzili na obradach i dyskusjach w sekcjach, aby wieczorem spotkać się na uroczystej kolacji przy świecach, na której kontynuowano dyskusje do późnych godzin nocnych.

W czwartek liczne grono uczestników konferencji udało się na Halę Kondratową, skąd, po podejściu na przełęcz, większa część grupy pod przewodnictwem prof. K. Denka udała się na Giewont, a kilka osób — w stronę Kopy Kondrackiej, aby następnie zejść z powrotem do schroniska na Hali Kondratowej.

Wygłoszone na Seminarium referaty zostały, podobnie jak dorobek poprzednich tatrzańskich spotkań, opublikowane w książce.